

POSTANOWIENIE

30 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku K.O.
z udziałem W.O., P.K. i A.C.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na skutek skargi kasacyjnej P.K. i A.C.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce
z 29 września 2021 r., I Ca 366/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestniczek P.K. i A.C. na rzecz wnioskodawcy K.O. kwotę 377 (trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) oddala wniosek uczestniczki W.O. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 29 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił apelację uczestniczek P.K. i A.C. od postanowienia Sądu Rejonowego w Wyszkowie z 22 czerwca 2021 r., którym stwierdzono nabycie spadku po P. S. na podstawie testamentu własnoręcznego z [...], w całości z dobrodziejstwem inwentarza przez wnioskodawcę K.O. i umorzono postępowanie w przedmiocie odebrania oświadczenia o przyjęciu spadku od wnioskodawcy K.O. oraz uczestniczek P.K. i A.C.

U podstaw rozstrzygnięcia Sądów *meriti* legło stwierdzenie, że spadkodawca sporządził ważny testament własnoręczny, którego wykładnia, w kontekście całokształtu zgromadzonego w sprawie postępowania dowodowego nie pozostawia wątpliwości, że wolą spadkodawcy było powołanie do całego spadku wnioskodawcy.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestniczki: P. K. i A.C.

Skarżące we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołały się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżących skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, a mianowicie art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., poprzez nierozpoznanie przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów apelacyjnych i tym samym dokonanie nieprawidłowej kontroli apelacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca i uczestniczka W. O. wniesli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz przy uwzględnieniu zasad wykładni *in favorem testamenti* wynikających z art. 948 k.c., nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi. Uzasadnienie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego nie wykazuje oczywistych i rażących uchybień, które mogłyby odpowiadać analizowanej przesłance. Nie wynika z niego, by Sąd ten rażąco naruszył art. 378 § 1 k.p.c. nie odnosząc się do zarzutów apelacji. Podkreślenia wymaga, że z obowiązku wynikającego z art. 378 § 1 k.p.c. nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone, przed wydaniem orzeczenia (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 24 marca 2010 r., V CSK 296/09, M.Pr.Bank. 2012, nr 4, s. 19, z 26 kwietnia 2012 r., III CSK 300/11, OSNC 2012 r., nr 12, poz. 144, i z 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC –ZD 2015 r., nr D, poz. 64).

Dostrzeżenia także wymaga, że w przypadku, gdy sąd odwoławczy – tak jak to miało miejsce w okolicznościach sprawy - podziela ustalenia i oceny sądu pierwszej instancji, to nie ma procesowego obowiązku szczegółowego rozważenia w uzasadnieniu swojego orzeczenia dowodów omówionych przez sąd pierwszej instancji, lecz wystarczy, że skoncentruje się na rozważeniu tych dowodów i ocen, które są kwestionowane w apelacji. Jeżeli sąd drugiej instancji podziela stanowisko sądu pierwszej instancji, to treść tej części uzasadnienia może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje jego ustalenia i wnioski jako swoje (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 11 maja 2016 r., I CSK 326/15, niepubl. i z 23 czerwca 2010 r., II CSK 689/09, OSNC – ZD 2011, nr B, poz. 28 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 10 listopada 1998 r, III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83 i z 16 marca 2012 r., IV CSK 373/11, PiM, 2016, nr 1, str. 149). W okolicznościach sprawy sytuacja taka miała miejsce, Sąd Okręgowy odwołał się bowiem do szczegółowych ustaleń i rozważań Sądu pierwszej instancji zarówno w płaszczyźnie faktycznej jak i prawnej zaskarżonego orzeczenia. Brak akceptacji przez uczestniczki stanowiska zajętego przez Sąd odwoławczy, nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego w stosunku do wnioskodawcy K.O. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku uczestniczki W.O. o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym. Ustanowiony przez uczestniczkę pełnomocnik wniósł bowiem odpowiedź na skargę w ustawowym terminie od doręczenia odpisu skargi kasacyjnej wnioskodawcy, a po upływie ustawowego terminu od doręczenia odpisu skargi kasacyjnej uczestniczce (k. 244 i k. 251). Odpowiedź na skargę kasacyjną może być wniesiona w terminie dwutygodniowym od doręczenia odpisu skargi (art. 398⁷

§ 1 zdanie pierwsze k.p.c.). W orzecznictwie wyjaśniono, że takiej odpowiedzi nie stanowi tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120, z 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, niepubl., i z 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, niepubl., oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, niepubl.). W konsekwencji – w części dotyczącej uczestniczki W.O. - nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).